

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones mediocres sancti Bonaventure de tempore

Bonaventura <Sanctus>

Argentine, 14. III. 1496

Dominica secu[n]da.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31133

epularū ardentis diuitū de/
mōstrat supplicium eius. Tan/
ta ī inferno inter ignes erat
inopia quanta hic epularū
fuerat copia. In hoc em̄ se/
culo esurire et sitire noluit. p/
pterea illic in flāmis sitiens
nullaz aque quesitū nec me/
ruit. Quartū lat⁹ ē lingue
verbositas. quod probat ex
hoc q̄ glo. sic dicit. Petit di/
ues linguā suam refrigerari
id est. penā quā cum lingua
meruerat relaxari. In cōi/
nijs enim qz loquacitas so/
let habundare. perhibet di/
ues grauit̄ cruciari. et sicut
tropice ac figurate membra
deo ascribim⁹ corporalia. ita et
animab⁹. Dulce poterāt es/
se cause q̄re diues ille in lin/
gua cruciabat. In mēsa em̄
diuitū sepe tractant̄ menda/
cia. et hoc viciū est diuitibus
quasi innatū et consuetū. Ec/
cli. xxvj. Tres species odi/
uit anīa mea. pauperē super/
bum. diuitem mendacē. et se/
nem fatuū. De tractatu mē/
daciōrū nugarū et p̄spiratio/
num in mēsis diuitum dicit
Daniel. xj. Ad mensaz vnaz
mendaciū loquent̄. et nō pro/
ficient. qz adhuc finis in ali/
ud temp⁹. Itē homicidia et

traditiones. ij. Reg. xij. Ob/
seruate amon. et cū temulen/
tus fuerit peccate euz et. Et
de mensa herodis et de capti/
tatione iobānis. Marci. vj.
Item detractiōes et crimina/
tiones. Judiē. ix. In epu/
las et pocula maledicebant
abymelech. et. Itē sba scur/
rilia et ridiculosa. Eccles. x.
In risu faciunt panē et vinū
vt epulē bibētes. et. Poeta
de insolentia mēse. Dic nul/
lus verbis pudor aut reue/
rentia mense. Dic turpis cy/
beles. et fracta voce loquēdi
Libertas. et crine senex fana/
ticus albo. Caneāt ergo fra/
tres huius diuitis ne et ipsi
veniant in hunc locū tormē/
torum. Ille frater alteri⁹ di/
citur. qui ei⁹ viciū imitatur.
Nota versus cōtra gulosos
Prepropere. laute. nimis ar/
denter. studiose. Del. iona/
the. carnes heremi. panes
sodomite. Lens esau. sinees
reprobāt. adipata gulosos.

Dominica secūda.

Blite mi

n rari si odit vos
mundus et. pri/
ma Iobis. iij. Dundus. id

est. mundani pctores cū suo capite diabli. s. odiuit scōs ex quattuor causis. quas habes per hos vsus. **O**dit vos mundus ob vite simplicitatem. **O**b morum disparitatem. ob doctrine nouitatem. **O**b iudicij grauitatez. resume principia versus. **D**e primo igitur qualite mali odiunt sanctos ppter vite simplicitatem dicit Proverbio. **xxix.** Viri sanguinū oderūt simplicem. et viri iusti q̄runt animā eius rē. **Q**uod patet in abel viro iusto et simplici. quem occidit **E**ayn. **E**t assignatur causa occisionis. prima **P**etri. **iiij.** **E**t propter qd occidit eum. quoniā opa illius maligna erant. fratres autem iusta. **H**oc odium cepit primum a diabolo. qui homicida fuit ab initio. et durat vsqz adhuc in viris sanguinum qui sunt mēbra ipi. **F**lam omnis qui odit fratres suum homicida est. **j.** **J**o. **iiij.** **D**e hoc odio simplicitatis iustoz et irrisionis eoz dicit **J**ob. **xij.** **D**eridetur iusti simplicitas rē. vsqz ibi. parata autē vsqz ad tps statutū. **V**ndē **G**reg. in moral. **J**ob. **H**uius mundi sapia est eoz machina/

tionibz tegere. sensuz verbis velare. q̄ falsa sunt vera ostēdere. et q̄ vera sūt fallacia demonstrare. **H**ec nimirū prudentia a iuuenibz scit. **H**ec a pueris pctio discit. **H**ac q̄ sciunt ceteros supbiēdo despicit. **H**ac q̄ nesciūt deiecti et timidi. in alijs mirant q̄ ab eis hec eadē duplicitas palliata diligitur. dū mentis pueritas. urbanitas vocatur. **S**ed quia in bonis nihil taliū est. p̄terea ipoz simplicitas deridet et vita innocentium odio habet. **D**e secundo odio qd est ob morū disparitatē dicit **Sap.** **xij.** **E**tē in errorz via diutius errauerūt. infantiū insensatoz more viuentes. rē. **H**oc dicitur de mundanis. quia leues et pueriles mores habet. et sancti maturos et graues. **P**s. **I**n populo graui laudabote. **G**lo. **P**opul⁹ grauis est q̄ nō cedit tentatōibz. in q̄ differt triticū a paleis. **D**e hac grauitate mox p̄q̄rūt impij **Sap.** **ij.** **G**rauis est nob etiā ad videnduz. quoniam dissimilis est alijs vita illius. et gloriat se deuz rē. **V**ñ **J**ob **xxix.** **V**idebāt me iuuenes et abscondēbant. **I**tem morū

Dominica II

disparitas apparet in hoc q̄
mūdani habent mores pra/
uos z corruptos. s. *Coz. xv.*
Corrumpūt mores bonos
*colloquia praua. Quod ex/
ponit Isido. dicens. Sicut*
em̄ malos mores colloquia
bona corrigunt. ita bonos
*mores colloquia mala cor/
rumpūt. Unde Poeta. Vox*
*blanda z nequā digitos ha/
bet zc. Vult dicere q̄ malaz*
*impudica verba ita ad libi/
dinem puocant. sicut tactus*
*impudici. Quo p̄tra de ver/
bis sanctorū. Ps. Eloquia*
dñi eloquia casta zc. Itēz in
hoc apparet moꝝ disparitas
qz mundani habent mores
bestiales. De hoc dicit apl's
q̄liter pugnauerit ad bestias
ephesi. nō q̄ bestie fuerint. s3
q̄ mores bestiales habuerit
*sicut etiā cretēses malas be/
stias vocat. Mores bestiaz*
*sunt mordere. lacerare. z inē/
ficere se mutuo. Un̄ apl's q̄/
busdā talib' dicit. Si inui/
cem mordetis. videte ne ab*
*inuicem p̄sumamini. San/
cti vero gaudēt se mores be/
stiales reliquisse. ij. Mach.*
*x. Recordātes q̄ ante modi/
cū temp' diem solennē taber/
naculoꝝ in montib' z in spe*

lucis more bestiarum ege/
rāt. De tercio odio quod
est p̄pter doctrine nouitatez
dicit *Actū. xvij.* Possūm'
a te audire que sit doctrina
hec noua quā infers aurib'
nostris. Per atheniēses pos
sumus intelligere hoies va
nos z supsticiosos qui glori
antur in antiq̄tate consuetu
dinum malarū. defendētes
peccata sua longi tempoz' p̄
scriptione. q̄ dicūt q̄ mund'
in meliori statu fuit oli. ante
q̄ tot z tanti p̄dicatores ve
nissēt. nouos mores z nouas
doctrinas afferentes. z scan
dalizant ex continua p̄dica
tione. pro qua nos diligere
deberēt. z p̄ferunt tempa ig
norantie patrū suozuz. tem
porib' manifestissime illumi
nationis z euāgelice verita
tis. Contra quos dicit. *Ec/
cles. vij.* Ne dicas qd putas
cāe est q̄ priora tempa mel
ora fuere q̄ nūc sunt. Stul
ta est enim huiusmōi i'terro
gatio. Stultum est em̄ hoc
credere. Nā reuera illa tem
pora meliora sunt in quibus
veritas patet. z om̄ia a lumi
ne arguunt. Sed iudicio il
loꝝ priora tempa meliora
fuere. qz tunc ad libitū viue

bant. et nemo illos arguebat
neque instruebat. eo quod sic po-
pulus. sic et sacerdos. Odiunt
ergo nos quia dicimus eis veri-
tatem. Proverbi. ix. Argue
stultum et odiet te. argue sapien-
tem et diliget te. Item quia non
predicamus eis ad placitum.
Isaie. xxx. Loquimini nobis
placencia. diuinate nobis er-
rores. Proverbi. xviii. Non re-
cipit stultus verba prudentie.
nisi ea dixeris que versant in
corde suo. Iusto. Costat non
nullos esse homines prauos
et reprobos. qui dum ipsa ma-
lo corrigi negligunt. correpto-
rum suorum vitam falsa crimina-
tione detractant. et ad sui sce-
leris solacium. si quid compe-
runt. quod ad infamiam bonorum
obijciant. nequiter sibi usur-
pant. Bona enim in mala ver-
tit impius. etc. De quarto
odio quod est propter iudicium gra-
uitatem. dicitur. i. Corinth. vi.
An nescitis quoniam sancti
de hoc modo iudicabunt. Glo.
Iudicabunt sancti de hoc mun-
do meliores facti comparatio-
ne malorum. quia exemplo fidei
illorum perfidia huius mundi da-
nabitur. et non solum de hoc mun-
do iudicabunt sancti. sed etiam
de potestatibus aereis. et de an-

gelis apostaticis. Unde ibi
sequitur. Quoniam etiam angelos
iudicabunt. id est. demones
Glosa. Qui cum essent creati
digni. id est. in dignitate. tamen la-
psi sunt. cum isti fragiles stent
et ideo iudicabunt. quia impu-
gnantes sanctos victi sunt ab
eis Iudicabunt ergo sancti
tam de diabolo quam de hoc mun-
do tripliciter. comparatione. au-
toritate. et potestate. De iu-
dicio comparationis dicit Iusto.
Sciatis flagitiosos dediti.
ad quam utilitatem eis exempla
ponuntur sanctorum. scilicet. ut aut
sint quos imitentur ad repara-
tionem. aut certe ex eorum com-
paratione durius de inobedi-
entia puniantur. De iudicio au-
toritatis dicitur in Psalmo. Ut fa-
ciant in eis iudicium scriptum
Glo. i. A patribus sanctis quae
oportet impleri scripturas.
De iudicio potestatis dicitur
ibi deus. Et gladius auctus in ma-
nibus eorum. Glo. i. sermo christi a-
uctus in veteri ac nouo testa-
mento in potestate eorum erit.
ut dicant ubi velint et cui ve-
lint. De ergo quattuor cause in-
ter mundum et sanctos inuidie et
odii fomitem per secula amini-
strauerunt. Nolite ergo etc.

De euangelio.

Dno qui

b dam fecit cenam magnam. zc. Luce. xiiij. **C**ena illa est beatitudo eterna de q̄ Apoꝑ. xix. Beati qui ad cenam agni nuptiarum vocati sunt zc. Dicunt autem magna propter hospites liberalitatem. suarum dignitatem. dapum voluptatem. loci congruitatem. festi et gaudij durabilitatem et eternitatem. Ps. Beati qui habitant in domo tua do. in se. se. lau. te. vñ. s̄sus. Hospite. suavis. dape culmie. ppete festo. Quis propter hec magna tibi cena probabit ista. Igitur prima magnitudo huius cene est hospites curialitas et liberalitas. que attenditur in tribus. scilicet in generalitate vocacionis. in hilaritate receptionis. in personalitate ministracionis. Vocat enim bonos et malos generaliter et indifferenter. recipit electos hilariter ministrat dignis et idoneis personaliter. De primo dicit **Mat. xij.** Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et ego re. v. Qui omnes dixit. neminem exclusit. s. **Thimo. ij.** Qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire. De secundo dicit **Sap. vij.** Dignos se circuit

ipsa querens. et in vestris ostendet se hilariter illis. et **Prover. xvij.** In hilaritate valet regis vita. et clemencia eius quasi imber serotinus. De tercio **Luce. xij.** Faciet illos discubere et trahet. mi. illis. sup. personaliter. quod est magne urbanitatis et studiositatis. Quicquid enim hospes in propria persona facit. diligenter fit **Eccl. xxx.** Splendidum cor bonum in epulis. epule enim illius diligenter fiunt. Hec liberalitas vocacionis et inuitacionis significata legitur **Hester. j.** ubi rex asuerus inuitavit omnem populum quem inuenit est in suis. zc. Secunda magnitudo est suarum dignitas. que tenet dignos et excludit indignos. Hec est. illos qui ingrati existunt. et diuine vocacionis gratie obstaculum ponunt. De quibus hic dicitur **Et qui inuitati erant non fuerunt digni.** Possumus ergo videre dignitates electorum ex indignitate reproborum. que per oppositum. Indigni habitant sunt villarum emptores. bouum probatores. vxorum ductores. id est. superbi. avari. luxuriosi. sicut vult glossa que sic dicit. In villa emptor dominatio et superbia notatur. Primus homo domina

ri voluit. et dominus habere noluit. Quid est enim dominari nisi propria potestate gaudere. Et bene villa illa emittitur. quia sepe cum periculo rerum et personarum dominium possidetur. Eccles. viij. Interdum dominatur homo homini in malum suum. Per quinque iuga bouum accipiuntur avari et curiosi. qui sunt quasi boues diaboli. solum rebus terrenis intenti. Eccles. xxvij. Qui tenet aratrum et qui gloriatur in saculo. stimulo boues agitat. etc. In ducibus uxores accipiuntur luxuria et voluptas carnis. non quod malum sit uxorem ducere. sed quod nonnulli expectant in uxore non fecunditatem proles. sed desideria voluptatis. Et nota quod ille non excusat se. nec rogat excusationem haberi. quia ut dicit Aulus Gellus. v. Manifesta sunt opera carnis. Glo. Habe me excusatum. humilitas sonat in voce. sed dum venire preternunt superbia in actione. Sic peccator qui dicit. Ora pro peccatore. et peccatum non vult dimittere. Tales ergo sunt indigni. Sed e contrario humiles liberales et castimoniam emulantes hac cena tamquam no-

biles dignissimi habebuntur. De huiusmodi nobilibus dicitur Hester. s. Rex datus fecit cenam magnam omnibus purpuratis qui erant sub eo. xxxvij. provincialium principibus etc. Tercia magnitudo est dapum voluptas. que consistit in preciositate. multiplicitate. varietate et delectabilitate rerum desiderabilium ex frustione dei procedentium. Preciositas erit contra vilificationem. multiplicitas contra defectionem. varietas contra fastiditionem. delectabilitas contra coactionem. Hec omnia probari possunt ex disciplina et apparatus cene et conuiuii regis asueri Hester. s. ubi dicitur quod vinum ponebatur precipuum et habundans. ecce preciositas et multiplicitas contra vilitatem et defectum conuiuiorum nostrorum. Item quod alijs atque alijs mensis cibi inferebatur. et quod nemo cogebatur ad bibendum sed sumebat unusquisque quod volebat. ecce diuersitas et voluptas contra fastidium et coactionis impulsum. Dicitur enim voluptas eo quod faciat res voluntati aptas. quod utique soli deo conuenit. quia

tunc erit omnia in omnibus. et
 vniuscuiusque deseruiet volu-
 tati. ita ut nec plus nec minus
 nec aliud. nec aliter quicquam ap-
 petatur. Propter quod varia
 et multiplex dulcedo ipsius in
 mana legitur figurata. De qua
 Sap. xvj. Substantiaz enim
 tuarum dulcedinem tuam quam in fi-
 lios habes ostendebas. et des-
 uiens vniuscuiusque volunta-
 ti. ad quod quisque volebat suer-
 tebat. Hec est stupenda et
 inaudita voluptas fructus
 dei. De qua in Ps. Inebriabun-
 tur ab uber. do. tue. et torren-
 te volup. tue pota. eos. Glo.
 A simili loquitur. quia non po-
 test res ad plenum exprimi.
 Inebriabuntur enim electi ab
 ubertate domus tue. s. hieronimus
 supne. tunc enim in re ebrii erunt
 id est. pleni ea re quam hic spe-
 rant. et hoc a tor. vo. tue. i. de-
 lectationis tue quam torrens dici-
 tur. non ideo quod sit transitoria
 beatitudo illa. sed copiosa. vel
 torrens dicitur sapientia chri-
 sti. quia subita est et rapida.
 vel imperio gratie spiritus sancti.
 vel voluntas dei in homine
 rumpens omnia obstacula.
 Hec glo. Dicunt autem inebri-
 ari. i. omnium curarum et miseri-
 arum oblitisci. Quarta et
 quinta magnitudo quam vnum im-
 portant. est loci congruitas. et
 gaudij durabilitas. celum vel
 delictum ubi perhenne erit gau-
 dium. Hec est enim domus domini
 de qua Isa. lvj. Adducam eos
 in montem sanctum meum. et letifi-
 cabo eos in domo orationis
 mee. Ps. Letatus sum in his
 que dicta sunt mihi. in domum
 domini ibimus. Congruit autem ta-
 lis domus. tanto ac tali conui-
 uio propter tria. scilicet propter ipsius
 magnitudinem et capacitatem.
 Baruch. iij. Magna est domus dei et ingens lo-
 cus possessionis eius. magnus et
 non habet finem. excelsus et im-
 mensus. Jo. xiiij. In domo
 patris mei manent. In domo
 propter ipsius claritatem et pulchri-
 tudinem Ecc. xliij. Altitudinis
 firmitatis pulchritudo eius.
 species celi in visione glorie. Quod
 si celum materiale tam mirabiliter
 pulchrum est. ut subiugens di-
 cat. Pulchritudinem cadaveris
 eius ammirabit oculus. Quid
 putamus de celo empyreo et in-
 tellectuali. de qua Ps. Qui fecit
 ce. in intel. Glo. i. empyreum.
 Quod et si sit corporeum. tamen tante
 est tenuitatis siue subtilitatis
 quod a mortali oculo videri non potest.
 Hec est domus solis. de qua

electus est lucifer supbo. Die
re. xliij. Et conteret statuas
domus solis que sunt in egypto
re. zc. Itē ppter securitatem
z pacis tranquillitatez. Ps.
Altissimū posui. refu. tu. nō
accedet ad te ma. z f. non ap.
t. t. Glo. Altissimuz po. re. tu.
resurgendo et ascēdendo in
celū. vt iā sperent tui sequi q̄
tu p̄cessisti. Dulci em̄ sic fa
ciunt sibi refugiū dei. vt fugi
ant a malis sp̄alibz z a flagel
lis eternis. Beñ. Festinem⁹
p̄inde frēs festinem⁹ ad locū
rutiorē ad pastū suauiorē vbi
habitē⁹ sine metu. babun
dem⁹ sine defectu. epulemur
sine fastidio. Qd̄ nob̄ p̄. zc.

Dominica tertia.

Humilia

b mini sub potenti
manu dei zc. s. Pe
tri. v. Humiliare se debz ho
mo ppter q̄ttuor causas. vi
delicet ppter dei assimilatio
nē. ppter suū p̄ cognitionez. p
pter honestā z pacificā con
uersationez. z ppter etne glie
exaltationē. Uñ vsus. Esse
velis humilis. qz sic christo
similaris. Quia sic tibi noti
ficaris. Quia sic reliqs soci
aris. Quia sic sup̄ alta leua

ris. Resume p̄ncipiū ver.

De primo q̄ q̄ deo assimi
lamur p̄ hūilitatē d̄z. Mat.
ix. Discite a me qz mitis suz
z humilis corde. Bona do
ctrina vt sim⁹ mitis smone.
z humiles corde. qz vbi hūi
litas est in corde. ibi est miti
tas in r̄n̄sione. s. Pet. ij. Qui
cū malediceret nō maledice
bat. cū pa. nō cō. zc. Isa. liij.
In humilitate iudiciū eius
sub. est. zc. Humilitas est via
xp̄i p̄ quā dignat⁹ est venire
ad nos. q̄ per viam sup̄bie z
elationis recesseram⁹ a deo.
Uñ Grego. in cura past. Au
diant humiles. qz redēptoz
n̄r hūiliavit se fact⁹ obe. vsqz
ad mortē. Audiant elati qd̄
de ip̄oz capite scriptum est.
Ipe est rex sup̄ vniuersos fi
lios sup̄bie. Occasio q̄ pditi
onis n̄re facta est sup̄bia dia
boli. z argumētū redēptiōis
n̄re facta est humilitas dei.
Hostis em̄ n̄r inter oia con
ditus videri supra om̄ia vo
luit elatus. Redēptoz autez
noster magnus manens sup̄
om̄ia. fieri dignat⁹ est inter
om̄ia paru⁹. Dicat ergo hu
milibz. qz duz se deijciunt ad
dei similitudinē ascendunt.
Dicat z sup̄bis. quia dum se